

# EDUNVALVOJAN TOIMINTA

- Lapsen tukeminen erilaisissa tapaamisissa
- Lapsen ”pitäminen” osallisena omassa prosessissaan
- Lapsen kanssa toimiminen viranomaisverkostoissa
- Puhuminen lapsen puolesta ja rinnalla
- Päätösten läpikäyminen lapsen kanssa
- Lapsen ja lapsen asian edustaminen, lapsen edusta neuvottelu, lapsen äänen esiintuominen
- Yhteistyö eri viranomaisten kanssa
- Tarvittaessa lausuntojen laatiminen
- Kirjaaminen
- Edunvalvonnan päättäminen, kun tehtävä on suoritettu

## LASTENSUOJELUN EDUNVALVONNAN KOORDINAATIOMALLI KAAKKOIS-SUOMESSA

- Kymenlaakso oli PeLan edunvalvojahankkeen (2005-2012) pilottialueita
- Kaakkois-Suomessa on kuntarahalla koordinoitu lastensuojelun edunvalvojatoimintaa 50% työpanoksella vuodesta 2012
- Kaakkois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus Socom vastaa koordinaation toteuttamisesta
- Alueen kunnat: Eksote, Kouvola, Kotka, Hamina, Pyhtää, Virolahti, Miehikkälä kustantavat koordinaation väestöpohjan mukaisesti jaetuin kustannuksin 0.18 € / asukas / vuosi
- Lastensuojelun edunvalvojien hoitamat prosessit ovat kasvaneet vuosittain
- Lastensuojelun edunvalvojat hoitavat sekä rikos- että lastensuojeluprosesseja

# LASTENSUOJELUN EDUNVALVONNAN KOORDINAATIOMALLI KAAKKOIS-SUOMESSA

- Kymenlaakso oli PeLan edunvalvojahankkeen (2005-2012) pilottialueita
- Kaakkois-Suomessa on kuntarahalla koordinoitu lastensuojelun edunvalvojatoimintaa 50% työpanoksella vuodesta 2012
- Kaakkois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus Socom vastaa koordinaation toteuttamisesta
- Alueen kunnat: Eksote, Kouvola, Kotka, Hamina, Pyhtää, Virolahti, Miehikkälä kustantavat koordinaation väestöpohjan mukaisesti jaetuin kustannuksin 0.18 € / asukas / vuosi
- Lastensuojelun edunvalvojien hoitamat prosessit ovat kasvaneet vuosittain
- Lastensuojelun edunvalvojat hoitavat sekä rikos- että lastensuojeluprosesseja

# LASTENSUOJELUN EDUNVALVONNAN KOORDINAATION PALVELUTARPEET

- Kunnille: edunvalvojatarpeen arviointi, konsultaatio, sosiaalityöntekijän avustus edunvalvojan hakemisessa, edunvalvojapankin ylläpitäminen, yhteyslinkki muihin edunvalvonnan prosessin toimijoihin, toimeksiantojen välittäminen
- Poliisi: lastensuojelun edunvalvonnan tarpeen arviointi, konsultointi, edunvalvojien välittäminen, yhteyslinkki muihin edunvalvonnan prosessin toimijoihin
- Käräjäoikeus ja maistraatti: yhteyslinkki muihin edunvalvonnan prosessin toimijoihin, lastensuojelun edunvalvonnan toimintatapojen tunnetuksi tekeminen
- Kaakkois-Suomen lastensuojelun edunvalvojat: konsultaatio, tukirakenteet: työnohjauksen ja vertaistapaamisten järjestäminen, yhteyslinkki muihin edunvalvonnan prosessin toimijoihin, toimeksiantojen välittäminen, tiedotus

# LASTENSUOJELUN EDUNVALVOJA RIKOSPROSESSISSA

# EDUNVALVOJAN HAKEMINEN RIKOSPROSESSIIN

- Poliisi hakee edunvalvojan
- Käräjäoikeus tekee edunvalvoja määräyksen
- Esitutkintalain mukaan alle 18-vuotiaalle on haettava esitutkintaa varten edunvalvoja, jos on perusteltua syytä olettaa, että huoltaja ei voi puolueettomasti valvoa asianosaisen etua asiassa ja jos edunvalvojan määrääminen ei ole selvästi tarpeetonta
- Edunvalvoja voi olla lapsen asioihin perehtynyt asiantuntija, asianajaja tai muu lainopillisen koulutuksen saanut henkilö

## TANDEM MALLI

- Edunvalvoja ja oikeusavustaja toimivat yhtä aikaa ja yhteistyössä, toteuttaen kumpikin omaa tehtäväänsä. Poliisi hakee asiainosaiselle edunvalvojan ja edunvalvoja hakee oikeusavustajan päämiehelleen. Edunvalvojan ja avustajan tehtävät eroavat toisistaan siinä, että edunvalvojalla on oikeus käyttää päämiehensä puhevaltaa.

## TANDEM MALLIN PERUSTELUITA

- Oikeusavustajan tehtävä on varmistaa lapsen oikeuksien toteutuminen ja edunvalvojan tehtävä on lapsen edun esille tuominen ja lapsen kuulluksi tuleminen
- Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä, yksityiskohtaiset perustelut: ”Asianajajalla on eri rooli kuin suuntaviivassa 42 mainitulla edunvalvojalla, koska viimeksi mainitun nimittää tuomioistuin eikä ”päämies” itse. Edunvalvojan olisi autettava tuomioistuinta lapsen edun määrittelemisessä. Asianajajan ja edunvalvojan tehtävien antamista samalle henkilölle olisi vältettävä mahdollisen eturistiriidan ehkäisemiseksi.”

## ESITUTKINTALAIN PERUSTEELLA MÄÄRÄTYN EDUNVALVOJAN TEHTÄVÄT

- ETL 4 luvun 8 §:n mukaan edunvalvoja määrätään esitutkintaa varten ja määräys on voimassa sen rikosasian käsittelyn loppuun asti, jonka esitutkintaa varten määräys on annettu
- Esitutkinnassa edunvalvojan sijaiseksi määrätty hakee oikeudenkäyntiavustajan määräyksen
- Edunvalvoja on mukana esitutkinnassa lasta kuultaessa tai katsoo nauhoitteen.
- Edunvalvoja esittää korvausvaatimuksen lapsen puolesta

## ESITUTKINTALAIN PERUSTEELLA MÄÄRÄTYN EDUNVALVOJAN TEHTÄVÄT

- Edunvalvoja on tarvittaessa mukana oikeudenkäynnissä
- Edunvalvojan on tarvittaessa lapsen tukena ja se edellyttää lapsen tapaamista ennen esitutkintaa ja ennen oikeudenkäyntiä, mahdollisesti eri toimenpiteiden välilläkin ja oikeudenkäynnin jälkeen keskustelua lapsen kanssa
- Edunvalvoja sopii oikeusavustajan kanssa tehtävänjaosta
- Edunvalvoja ilmoittaa tehtävän lopuksi maistraattiin mahdollisista jatkotoimien tarpeellisuudesta

## MIKSI LASTENSUOJELUN EDUNVALVOJA?

- On hyvä ajatella, että lapsen osuus prosessissa on päättynyt, kun hän on kertonut asiasta esitutinnan yhteydessä ja kun mahdolliset lääketieteelliset tutkimukset on tehty. Tämän jälkeen lapsen tulisi saada jatkaa elämäänsä mahdollisimman normaalisti. Sana vastaan sana - tilanteissa, joissa epäilystä rikoksesta ei ole muuta näyttöä kuin lapsen kertomus, voi olla ettei rikoksesta saada näyttöä, joka riittäisi tuomioon.
- Lastensuojelun edunvalvojalla on osaamista lasten kanssa työskentelyssä ja lapsen kohtaamisesta.
- Rikosprosessissa korostuu se, että lapsen ei tarvitse huolehtia asiasta ja edunvalvoja pitää lapsen ajan tasalla, hänen ikätasonsa mukaisella tavalla.

- Suomalainen oikeusjärjestelmä perustuu periaatteeseen, ettei henkilöä voida tuomita rikoksesta, jos hänen syyllisyydestään jää varteenotettavaa epäilyä. Se, ettei epäilystä rikoksesta anneta langettavaa tuomiota ei siis välttämättä tarkoita, etteikö lasta olisi uskottu.
- Rikosprosessien käsittely kestää usein ajallisesti melko kauan.
- Lapselle on tärkeintä, että hänelle tärkeät ihmiset tukevat ja kuuntelevat häntä. Tärkeää on keskittyä arjen jatkamiseen ja suunnata tulevaisuuteen riippumatta siitä, miten oikeusprosessissa käy.

## EDUNVALVONNAN KULUISTA

- Lastensuojeluprosessissa edunvalvonnan palkkiot laskutetaan lastensuojelun kautta
- Rikosprosessin palkkiot maksaa valtio
- Tandem-malli: Edunvalvojan ja oikeusavustajan yhteydenpito lisää todennäköisesti hivenen kuluja. Tarkkaa tietoa ei ole siitä vähentääkö lastensuojelun edunvalvojan mukaantulo oikeusavustajan työtunteja